

נא לפרסם ולהפיץ לאנשי העמים

תפלת השל"ה הקדוש

ולבי אומר שעת רצון לתפלה זו בערב
ראש חודש סיון, הוא החודש שבו
נתנה התורה. (של"ה)

מהדורה שישית
סיון תש"פ

הקדמה לתפלת השל"ה הקדוש עם ביאור "פֶּנֶךְ בְּנִיךְ"..... א.
 נוסח התפלה עם ביאור "פֶּנֶךְ בְּנִיךְ"..... ב.

חלק העיונים

א	סימן	בענין חשיבות תפלת ההורים.....
ב	סימן	אמירת תפלת השלה"ק בשבת קודש.....
ג	סימן	מתן תורה מיוחס לראש חודש סיון.....
ד	סימן	'תורה' ומדריגת 'בנים' למקום.....
ה	סימן	בטעם בריאת העולם.....
ו	סימן	אמונה ודבקות בתורה.....
ז	סימן	בענין 'חכמה'.....
ח	סימן	יעקב חלק נחלתו.....
ט	סימן	מתי נהיינו ל'עם הנבחר'.....
י	סימן	בקשר שבין מצות פרו ורבו למצות ולמדתם לבנכם.....
יא	סימן	בקשר שבין תורה לקיום העולם.....
יב	סימן	בקשר שבין 'בנים' ל'תלמידים' בענין 'בני תשע מידות'.....
יג	סימן	תוספת שפע להורים ע"י ילדיהם.....
יד	סימן	אהבת תורה.....
טו	סימן	תפלה על יראת שמים.....
טז	סימן	הקשר בין המצב של "לפניך" - פי' לפני ה' - ו"ראתך".....
יז	סימן	לא נפסק תורה אחרי ג' דורות.....
יח	סימן	עוד מענין חינוך הבנים.....
יט	סימן	שקר החן והבל היופי.....
כ	סימן	להתפלל על אשה כשרה.....
כא	סימן	רגל רביעי שבמרכבה.....
כב	סימן	בענין 'כריתת בריח'.....

מכתב ברכה מאת מורי חמי שליט"א

הרה"ג ר' יהודה ליב וויסלער שליט"א

בס"ד

חודש תשרי תש"ע לפ"ק

הנה חכמינו ז"ל הגידו לנו בפ"ק דברכות על ענין התפלה שהוא מהדברים שעומדים ברומם של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, ואחד מהטעמים הוא מחמת זה שאין דרכם להתבונן בפירושן של הדברים, ואפילו כשהם מתרגמים את המילים מכל מקום אינם תופסים את כל הענין עם כל הקיפן, ונשארו הדברים אצלם בתרגום אבל בלי פירוש, ואין בזה טעם.

ועל כן מה ישמח לבי בזה שראיתי מחתני כבני הר"י יצחק לאבנשטיין שליט"א בן מחותני היקר באדם דורש טוב לעמו הר"ר מיכאל שליט"א, שטרח ומצא כדי מדתו לבאר תפלת רבינו בעל השל"ה, בדרך שכבר סלל לעצמו בחיבורים אחרים לפרש הדברים עם כל הקיפם ומקורותיהם. ואשרי לו.

ויהי רצון שמכה כולנו לרב נחת דקדושה מכל צאצאיו, עד שיתמלא הארץ דעה.

בברכה מרובה
 חמיר

כל מקום שמוזכר מו"ר זצוק"ל הכונה למו"ר הגה"צ רבי ישראל אליהו ויינטרויב זצוק"ל

סיון תש"פ - י. לובינשטיין - 0533114757

behindthedaf5778@gmail.com

”חל עלינו חובת התפלה ובקשה להשם יתברך בכל צרכינו, כי הכל מאתו יתברך, על כן בכל מה שיצטרך האדם בכל עת ובכל שעה, ירגיל על לשונו תפלה קצרה להשליך על ה' יהבו. ובעת הפעולה יאמר בכל צרכיו לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתה, רבון העולמים הצליח דרכי כי מאתך הכל וכו'. **וביתר^א צריך זיורו להתפלל שיהיה לו זרע כשר עד עולם**, ואגב כל צרכיהם וזיווגם^ב, מה' יצא הדבר.

ולבי אומר שעת רצון לתפלה זו בערב ראש חודש סיון, הוא החודש^ג שבו נתנה התורה^ד, ואז נקראים בנים לה' אלקינו^ה. וראוי לישב בתענית ביום ההוא הוא ואשתו^ו, ויתעוררו בתשובה ויתקנו כל ענייני הבית איסור והיתר וטומאה וטהרה וכל העניינים, ויתנו צדקה לעניים הגונים. ואם אפשר לבעל להתענות אז הפסקה מה טוב ומה נעים, ועל כל פנים יהיה תענית גמור ככל דיני תענית צבור^ז.

בענין ראש חודש סיון שחל ביום ראשון, וערב ראש חודש היא בשבת נחלקו פוסקי זמנינו אם לאומרה בשבת¹.

"פֿינד פּנִיד"

(א) בענין חשיבות תפלת ההורים והשתוקקותם להצלחת ילדיהם ע' מש"כ בעיונים (סימן א).

(ד) כבר רמזו כאן שענין התפלה על הבנים וזווגיהם תלוי בענינו של תורה, והוא קוטב של ענינו של התפלה כמו שיתבאר בעזרה ש"ת בהמשך בארוכה.

(ב) ע' מש"כ בסוף התפלה.

(ה) כאן מודגש השייכות בין 'התורה' ו'נקראים
בנים'. וע' בעיונים (סימן ד) 'תורה' ומדריגת 'בנים'
למקום.

(ג) יש להעיר שהרי התורה ניתנה ביום ו' בחודש סיון - ולא בראש חודש - ('ע' בגמ' (שבת פו:)), א"כ למה הדגישו שיאמרו תפלה זו כבר בערב ראש חודש.

(ו) מובא שהחת"ס וכל בני ישיבתו צמו בערב ראש חודש סיון. וכן מובא מעוד צדיקים שהקפידו בזה.

מבואר בחז"ל שבכל 'ראש חודש' מונח ה"שרשים" וה"כח" של כל מה שהולך להתרחש במשך החודש, על דרך שמצאנו ש'כל הגוף בתר רישא גרידא' (עירובין מא). א"כ מה שעומד לקרות במשך החודש - הנמשל ל"גוף" החודש - בודאי כבר מונח כוחו ב'ראש' שלו, ורק יצא ל"פעול" במשך החודש [ע' ספר הזכות (ט"ו עמ' 58) ובקונטרס 'מתורת רבינו' 230(א)]. לכן מובן שכבר בראש חודש סיון אפשר להרגיש התנוצצות ההארה של מתן תורה.

(ז) יש להקדים, שמאחר שהשלה"ק כתב שאומרים תפלה זו בצום [הרגיל של ערב ראש חודש], אם ר"ח הוא ביום א', אז לכו"ע צמים ביום ה' [אם ר"ח הוא בשבת יש מחלוקת אם לצום ביום ה' או ביום ו'] (ע"ע מ"ז טז ד), אז בודאי [מסברא, וכמבואר בשלה"ק עצמו] יש לומר את התפלה ביום ה' מתי שצמים.

אולם, ביותר, מציאנו ענין זה בחודש סיון. הגמ' (ע' גמלא
 מכת פת) מכנה כל חודש סיון "חודש תליתא" - חודש
 השלישי - במקביל לכל עניני "תורה" שהיה במהלכים
 של שלש [ע"ש בגמרא]. נמצא שכל החודש כולו
 מכונה על שם קבלת התורה. ע' מש"כ בעיונים (סימן

מי שלא מתכנן כלל לצום, יש שאלה אם לאומרו בערב ראש חודש ממש שהוא שבת קודש [או בערב שבת], או אם לאומרו ביום ה' שהוא יום שמיועד לצום בו מצד "ערב ראש חודש"].

~ ~ ~ ~ ~ "פֿיר פֿגיד" ~ ~ ~ ~ ~

(ט) הרי שרק באמצעות התורה הקדושה ניתן להכיר את הנהגתו יתברך. עיקר ענינו של

(טו) יש לציין לדברי הנפש החיים (בשעה ד' פ"א וכן פ"ב) ופס"ה ופס"ז ובשעה א' פט"ז בהגהה) וז"ל "והאמת בלתי שום ספק כלל, שאם היה העולם כולו מקצה עד קצהו פנוי

(כה) היתכן שבאמצע תפלה שמולא וגדוש בגעגועים לרוחניות, נכנס עניו היופי' החיצוני. ע' מש"כ

אָנא ה', שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, יָקִים בְּנוֹ הַפְּסוּקָה, וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּכֶם אָמַר ה', רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּפִיךָ, לֹא יִמּוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַע וְזֶרַע זֶרַע אָמַר ה' מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם. יִהְיוּ לְרִצּוֹן אֲמוּרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לִבִּי לִפְנֵיךָ ה' צוּרִי וְגֹאֲלִי.

(ל) כאן מבואר שיש קשר בין "ברית" להבטחת העיונים (סימן כב). המשך קיום דביקות בשם בהמשך הדורות. ע' חלק

חלק העיונים

סימן א

בענין חשיבות תפלת ההורים

וביותר צריך זירונו להתפלל שיחיה לו זרע בשר עד
עולם

כמה נורא גדולת השתוקקות של אמא וכיסופיה
שבנה יגדל כנביא בישראל, ומחמת אותם הכיסופין זכו
כל הילדים האלו לנבואה.

[ב] וְזֶל רַבִּינוּ יוֹנָה (גְּרָסוֹת ג. ד"ה כל הַטּוֹט מַטְמוּ צִין כְּפֹן לְדֹס) "שִׁיכּוּר הַשּׁוֹלֶחַן שֶׁהוּא כִנְגַד הָעוֹשֵׁר וְהַמְנוּרָה שֶׁהִיא כִנְגַד הַתּוֹרָה וְיִתְפַּלֵּל עַל בְּנָיו שִׁיְהִיו מְצַלִּיחִים בַּתּוֹרָה וְיִשְׁעִיחֶיהָ לָהֶם עוֹשֵׁר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְמַרְכוּ לְכַבְרִית וְהַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל קֹדֶם הַהֲרִיזָן הִיא מוֹעִילָה יוֹתֵר מִהַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל אַח"כ".

[ג] כתב המשנה ברורה (מ"י) 'ו"תמיד' תהיה תפלת האב והאם שגורה בפיהם להתפלל על בניהם שיהיו לומדי תורה וצדיקים ובעלי מדות טובות ויכינו מאוד בברכת אהבה רבה ובברכת התורה בשעה שאומרים 'וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצִצְאֵנֵינוּ', וכן כשאומר ב'ובא לציון' 'למען לא יגע לריק ולא נלד לבהלה'."

[ד] החזון איש (קובץ גארות 6 עד) כתב נוסח תפלה לאסלמזען בנה בברכת שמע קולינו "יה"ר מלפניך ה"א וא"א ששתררם על בני ... ותהפוך את לבבו לאהבה וליראה ששםך ולשקוד בתורתך הקדושה ותסיר מלפניך כל הסיבות המונעות אותו משקידת תורתך הק' ותכין את כל הסיבות המביאות לתורתך הק' כי אתה כו"א.⁸

[א] בענין חשיבות תפלת ההורים והשתוקקות להצלת ילדיהם מצאנו בילקוט שמעוני (שמואל א עח) ז"ל "אמר ר' ירמיה בר רבי יצחק בבל יום היתה בת קול יוצאת ומפוצצת בכל העולם כולו ואומרת, עתיד צדיק אחד לעמוד, ושמו שמואל, וכל אשה שהיתה יולדת בן, קראה שמו שמואל, וכיון שהיו רואים את מעשיו היו אומרים, אין זה שמואל, וכיון שנולד זה (שמואל ב כח הניחיה) ורואים את מעשיו, אמרו כמדומין אנו שזה הוא.

וכתב החיד"א ז"ל (פי' מקדש מעט מהל"ס, ובספר יוסף מהל"ס
 מהל"ס ט) בזה הלשון "כד הוינא מליא שמעתי מהרב
 המובהק כמהר"מ מזרחי ז"ל בעל פרי הארץ שפירש
 הפסוק "משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו" לפרש
 למה שאמרו חז"ל שכל אותם שנקראו שמואל בעבור
 הבת קול, הגם דלא כיוונה עליהם הבת קול, אלא על
 שמואל בן חנה, מ"מ כולם זכו ונתנבאו, והם חכל נביאים
 שנתנבאו בזמן שמואל, וזה שאמר "משה ואהרן בכהניו
 ושמואל בקוראי שמו" פירוש כמה שנקראו בשמו
 שמואל, בעבור הבת קול, הגם דהבת קול לא כוונה
 עליהם, עכ"ז אהניא להו קריאת שם שמואל לבד להיות
 נביאים, וזה שאמר "בקוראי שמו" בזה שנקראו בשמו

◀◀◀◀◀◀◀◀◀◀ פִּינָה ▶▶▶▶▶▶▶▶▶▶▶▶

של צדיקים, התפלה היא מטה עוז ביד כל אדם, וכל שישים האדם מבטחו בו ית' כו יעלה וכן יצליח".

א. כאן המקום לציין לדברי החזו"א (א ג) "וכל בר נש בכחו למצא טוב ע"י תפלה וד' מתאוה כביכול לתפלתו

סימן ב

אמירת תפלת השלה"ק בשבת קודש

[ד] עוד מובא שמותר לבקש שצרה לא יבא (סו"ט מהר"ם מיינץ פו). א"כ שוב אפשר לומר תפלה זו בשבת קודש מאחר שרק מתפללים על העתיד.

[ה] י"א שתופס תפלה של רבים, ואינו תפילת הפרט אפשר לומר בשבת.

[ו] עוד מובא שלצורך מצוה מותר להתפלל גם בשבת קודש. והטעם מכיון שמקור האיסור לבקש תחנונים בשבת מובא¹ שהוא משום 'ממצוא חפצך' (ישעיה נט יג) אבל חפצי שמים מותרים².

ולבי אומר שעת רצון לתפלה זו בערב ראש חודש סיון נשאלת השאלה האם מותר לומר 'תפלת השלה"ק' גם בשבת קודש³. נביא כל הצדדים להחיר⁴.

[א] המ"ב (רפח כג) כתב וז"ל "כתבו האחרונים ... דאינו אסור שאלת צרכיו אלא כשמבקש על חולי או פרנסה ודומה לו, שיש צער לפניו"⁵. א"כ תפלה זו שאין צער לפניו אין סיבה לא לאומרו גם בשבת קודש.

[ב] יש סברה שבמקום שאי אפשר להתפלל איזה תפלה אחרי שבת, מותר לאומרו בשבת⁶. ומכיון שתפלה זו עיקר זמנו הוקדש לערב ראש חודש סיון א"כ יתכן שאפשר לאומרו גם בשבת קודש⁷.

[ג] מובא באחרונים שמותר לומר "יה"ר שיהיה טוב יותר" (ליקוטי מהר"ם ע' כו). א"כ גם תפלה זו שרק מתפלל שיהיה טוב יותר בעתיד, אפשר לאומרו בשבת קודש.

סימן ג

מתן תורה מיוחס לראש חודש סיון

'ראש חודש סיון' כבר מיוחס כיום השייך ל'מתן תורה', הגם שעיקר נתינת התורה לא היה אלא בו' בו. [א] איתא בקרא (יגדו יז ב) "ביום הזה באו מדבר

בערב ראש חודש סיון, הוא החודש שבו נתנה התורה ומצאנו בכמה מקורות בדברי חז"ל שלא רק שכל 'חודש סיון' מיוחס למתן תורה, אלא מצאנו שעצם יום

בְּרֵךְ בְּנֵיךְ

ב. וכן לענין אמירת 'ברוך שמי' והתפלה לאתרוג נאה בט"ו בשבט שחל בשבת. וע' בהמשך בענין תפלת הדרך.
ג. בקובץ מבית לוי [מבית מדרשו של הגר"ש ואזנר זצ"ל] (ניסן תשסו) כתב וז"ל "הנוהגים לומר תפלת השלה"ק על הצלחת הבנים, מותרים לומר גם בשבת". וכן הגרשז"א זצוק"ל (ע' הליטס שלמה פכ"ד הלכה יב) הורה להקל להתפלל על ענינים רוחניים בשבת.
אולם הגר"ח קנייבסקי שליט"א כתב (דקן שיהי פרשם ימרו) בתשובה לשאלה אם לומר תפלת השלה"ק בשבת וז"ל "לכאורה לא, הרי אין שואלין צרכיו בשבת, ושאי מתפילת הרמב"ן (המנוחא בקידור יעב"ז) שאי אפשר לאומרה קודם, אבל תפילת השלה"ק יקדימנה ליום קודם, וכי זה דוקא בערב ר"ח. ומסתברא שבהרהור, שואל צרכיו בשבת".
ד. ואינו כמו אבינו מלכינו שיש בו משום פרנסה וצער.
ה. וכמו תפלת הדרך למי שנוסע בשבת, חוץ לעיר, עם חולה שיש בו סכנה.
ו. ע' תשובת הגר"ח קנייבסקי בהמשך.
ז. בשם הירושלמי.
ח. וע' יערות דבש (ס"ג עמ' י) בענין בקשות פרטיות בר"ה, ובזה מיושב איך רבינו ישראל מסלנט אמר היפוך הזהר, והבן.

ב. וכן לענין אמירת 'ברוך שמי' והתפלה לאתרוג נאה בט"ו בשבט שחל בשבת. וע' בהמשך בענין תפלת הדרך.
ג. בקובץ מבית לוי [מבית מדרשו של הגר"ש ואזנר זצ"ל] (ניסן תשסו) כתב וז"ל "הנוהגים לומר תפלת השלה"ק על הצלחת הבנים, מותרים לומר גם בשבת". וכן הגרשז"א זצוק"ל (ע' הליטס שלמה פכ"ד הלכה יב) הורה להקל להתפלל על ענינים רוחניים בשבת.
אולם הגר"ח קנייבסקי שליט"א כתב (דקן שיהי פרשם ימרו) בתשובה לשאלה אם לומר תפלת השלה"ק בשבת וז"ל "לכאורה לא, הרי אין שואלין צרכיו בשבת, ושאי מתפילת הרמב"ן (המנוחא בקידור יעב"ז) שאי אפשר לאומרה קודם, אבל תפילת השלה"ק יקדימנה ליום קודם, וכי זה דוקא בערב ר"ח. ומסתברא שבהרהור, שואל צרכיו בשבת".
ד. ואינו כמו אבינו מלכינו שיש בו משום פרנסה וצער.
ה. וכמו תפלת הדרך למי שנוסע בשבת, חוץ לעיר, עם חולה שיש בו סכנה.
ו. ע' תשובת הגר"ח קנייבסקי בהמשך.
ז. בשם הירושלמי.
ח. וע' יערות דבש (ס"ג עמ' י) בענין בקשות פרטיות בר"ה, ובזה מיושב איך רבינו ישראל מסלנט אמר היפוך הזהר, והבן.

ו"יש לפרש לענין שפירש המתרגם, חמשה עשר כסף, מ"ו בניסן, יהיה פירש חומר ולתך, מספר הימים משיצאו ישראל ממצרים עד שבאו מדבר סיני וקבלו שם את התורה, כי חומר הוא שלשים סאים, ולתך מ"ו, הנה מ"ה, ומ"ו ימים שנשארו מניסן, ושלשים של אייר הרי מ"ה, ומה שאמר שעורים שהוא מאכל הבהמות לפי שרוב העם שיצאו ממצרים עד שקבלו את התורה היו כבהמות כסוס כפרד אין הבין עובדים בחומר ובלבנים ויכל עבודה בשדה ומשקבלו את התורה נפקחו עיניהם ושרתה עליהם רוח השכל והבינו וידעו". הרי ששוב מיוחס ראש חודש סיון [מ"ה ימים אחר ציאאת מצרים] ליום מתן תורה [שקבלו את התורה ונפקחו עיניהם כו'].

[ד] אומרים בפיוט בסדר הגדה של פסח "אילו
קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו" הרי
שעצם הביאה ל"מדרב סיני" - ה"קרבנו" - שהיה בראש
חודש סיון, כבר חשוב הוא בפני עצמו שאפשר לומר
עליו "דיינו".

[ג] אִיתָא בְּקֵרָא (הַשְׁעָה ג' ב') וְאַפְרָה לִּי בְּחַמְשָׁה עָשָׂר
בְּסֵף וְחֹמֶר שְׁעִירִים וְלִתְּךָ שְׁעִירִים וְכָתַב שֵׁם הָרֹדֶף ק' ו'ו"ל

סימן ד

‘תורה’ ומדריגת ‘בנים’ למקום

ויצאות כרחב"ד וחביריו והם כעבדים לפני המלך וכן הוא העוסק בנניי אוצרות המלך ואחים הם המשיגין בחכמה וזהו עבד משכיל אף מי שהוא בדרגא דעבד שעסקו בתפלה הוא ימשול אף במי שעוסק בתורה כשהוא מביש וגם יבא לידי שבתוך אחים יחלוק נחלה'.

וכן מודגש בתפלה שאומרים "השיבנו אבינו לתורתך" שהיחס שלנו עם הבורא כ"אבינו" היא בהקשר ל"תורתך".

ואז נקראים בנים לה' אלקינו

[א] איתא בזה"ק (רע"ט דס"ק קי"א). "מאן דישתדל באורייתא למנעו ליה לקודשא בריך הוא ובאינון גניזין דיליה אקרי בן לקודשא בריך הוא".

[ב] כתוב בפסוק (משל י 5) עֶבֶד מִשְׁפִּיל יִמְשֵׁל בָּבֶן
מִבֵּשׁ וּבִתְרוֹ אֲחִים יִחַלֵּק נַחֲלָה. וכתב הגר"א ז"ל "...
והענין כי בישראל יש ג' דרגין עבד כמ"ש כי עבדי אתם
עבדי אתה וגו' ובנים כמ"ש בנים אתם וגו' ואחים כמ"ש
למען אחי ורעי כו' והוא כי עבדים הם העוסקין בתפלה

סימן ה

בטעם בריאת העולם

וּבְרֵאתָ עוֹלָמְךָ בְּגִין לְהַשְׁתַּמּוֹדֶעָא אֱלֹהִיתְךָ

וב"כ בנפח"ח (ז, ב) ומוסיף "וזה כל השגתינו כביכול אותו ית' הכל מצד ענין התחברותו אל העולמות והתפשטותו ית' בתוכם".

אולם הכרה זו לא נגלית לכל, בדרך ממילא, אלא זה כל עיקר עבודתינו, להביא את העולם לתכליתו, שבשבילו הוא נברא נוצר ונעשה, והוא לגרום לגילוי מציאותו ית'. וכן כתב הלש"ם שכל הגילוי של ה"לששתמודע" אינו אלא ע"י עבודתו של כלל ישראל וז"ל (בהגהות על הגר"א ס"ד פ"ב) "כי ע"י התורה ומע"ט נתוסף גילויי ית' תמיד כי הוא הענין דהעבודה צורך גבוה יג' כוונתו"ד.

מקור ענין זה נמצא בזה"ק בכמה מקומות שהטעם שבשבילו ברא הקב"ה את העולם הוא שעל ידי שאנחנו רואים את הנהגתו ית' ופעולותיו שנתגלה בעולם, אנחנו נכיר במציאותו, קיומו, והנהגתו של "בעל הפעולה", וש"אין עוד מלבדו"י^א.

בביאור הגר"א (ס"ד פ"ב) כתב "וברא את עולמו לגילוי ולאשתמודע ליה כמו"ש בזה"ר ועוד שם (ס"ד ג, ב) שעיקר הכוונה של בריאת העולם היה "שיתגלה שמו בעולם"י^ב.

סימן ו

אמונה ודבקות בתורה

בְּאִמְצָעוֹת תוֹרְתְךָ תִּקְדֹּשׁ

שה'אדם' מתחבר עם ה'תורה', כך יתראה גילוי פעולותיו ית' בבריאה כולו. ולכן מובין מה שכתוב כאן בתפלה שסיבת הבריאה היא להכיר את הקב"ה, ושהדרך היחידה שאפשר להכיר, אינו אלא ע"י ה'תורה'י^א.

בקצת יותר עומק: כתוב בפסוק (ישעיה מה יח) על תכלית העולם ש"לא תהו בראה לשבת יצרה", ומהותו של "תהו" הוא 'העדר התורה', כלשון חז"ל (פסהדרין יז. עבודה זרה ט). שעם חלות "אלפיים תורה" נסתיים ה"אלפיים תהו" (ע' גר"א ס"ד פ"ב ג-ה)י^ב. נמצא שהעולם מוגיע לתכליתו דוקא עם הופעת ה'תורה' בו.

וכן מבואר באורחות חיים להרא"ש (פ"ב טו) וכן ברמב"ן (ס"ו פ"ב ג) שה'אמונה' בהנהגת הבורא את העולם, ואיך שכל מקרינו וכן קורות עולמינו אינם אלא תגובות לעבודת כלל ישראל וכשכר ועונש, בהשגחה פרטית, כ"ז הוא מורגש רק למי שיש לו "חלק בתורת משה".

מאחר שאנחנו מכירים את הקב"ה רק דרך פעולותיו, וכמו שכתב המדרש (שמות ג ו) "לפי מעשי אני נקרא", ודרכי הנהגתו אינם אלא על פי ה'תורה'י^א ותוכן כל הנהגתו ית' אינו אלא ב'תורה', נמצא שכפי כמה

בְּרֵךְ בְּרֵךְ בְּרֵךְ

טו. וע"ד מש"כ בחז"ל (וזה"ק פרשת קדש קדש). אסתכל באורייתא וברא עלמא.

טז. הרמב"ן הרי גילה לנו (בהק' לפי' גר"א) שכל התורה כולה הם שמותיו ית', והענין, שמאחר ש"לפי מעשי אני נקרא", ועיקר מהלך ה"מעשי" היא בכללי התורה, לכן ה'תורה' היא תמצית של הנהגותיו ית'.

יז. הארכנו בזה בביאורינו על ריש אד"ר ע"פ הגר"א ושיעורי רבינו זצוק"ל.

יא. ועיקר ענינו של ה'טעם', אינו אלא ה'טעם' שמורגש לנו, מצדינו, כאן בעולמינו, וממה שניתן להשיג לאחר שהתחבר הקב"ה עם עולמינו, ממה שניתן להשיג מאז ראשית הבריאה והלאה, אבל לא חוקרים ח"ו את הטעם הכמוס בו באמיתותו הנעלמה, וכל חקירה בו אסורה וכמפורש במשנה וגמרא (תנייני יא).

יב. וע"ע ע"ח (י"א, י"ב).

יג. הארכנו בענין עמוק זה במק"א.

יד. וביתר הרחבה ע' בספרו ספר הביאורים (ז, ב).

סימן ז

בענין 'חכמה'

יש להוסיף לפי עניינו כאן ביאור המובא בתלמודי הגר"א (הקדמה למדרש רות הגלגל ע' יא) על מה שאומרים בברכת הצרכים "אשר יצר את האדם בחכמה" י"ח שאין הכוונה [רק] שהקב"ה "יצר" בחכמה, ושה"חכמה" קאי על ה"יצר" י"ט, אלא הכוונה היא שה'חכמה' קאי על ה'אדם' ה'נוצר', שה'אדם' נברא על בסיס ה'חכמה', ויובחיתו של 'אדם' - בעומק מהותו פנימה - להרגיש את הברירות המוחלטת, והאמת לאמיתו, שחיוץ מרצונו ית' אין שום מציאות, שעל בסיס הכרה זו נברא האדם. והוא ה'אמונה' הפשוטה הממון בתוך ה'פינעמלע איד', והוא נקודת החיבור שיש לכל אדם עם התורה.² ולא לחינם נקרא 'תורה' בלשון חז"ל 'מה'מנותא' בכמה מקומות.

בְּמֹו שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וּזְרוֹנָם לְכַרְכָּתָהּ, "פְּרֵאשִׁית",
בְּשִׁבִּיל תוֹרָה וּבְשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל

מהות ענינו של "חכמה" – שהיא 'ראשית' – מבואר בגמרא (סנהדרין 1: ז) ו"ל' רבי חייא בר אבא אמר רבי יונתן מיהבא, (משל 7) אמור לחכמה אחתי את, אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך, אומרהו, ואם לאו, אל תאמרהו". פי' שעיקר ענינו של "חכמה" היא "ברירות", קבלת האמת לאמיתותו, בלי שום פקפוקים וספקות. זהו נקודת ה"ראשית" של הבריאה, וכל הבריאה כולה חובקת את המראה הוו שנקראת "חכמה", אלא שבעולמינו כהיום, לא מושג את מהות החכמה, ורק שאמונתינו הטהורה, כמאמינים בני מאמינים (שם 15), קבלנו את האמת מאז שנתגלה לראשונה במתן תורה, שראינו כולנו ש"אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד (ואמתן ד לה)".

סימן ח

יעקב חלק נחלתו

וכ"כ בס' נפש החיים (6 ט) וז"ל "אך הענין הוא, שהאדם השלם כראוי, עיקרו הוא נמוע למעלה בשרש נשמתו העליונה, ועובר דרך אלפי רבואות עולמות, עד שקצהו השני הוא נכנס בנוף האדם למטה, וזה כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, שעיקרו קשור ונמוע למעלה, חלק הוי"ה ממש כביכול^{כב}, ומשתלשל כחבל עד בואה לגוף האדם".

בִּי הֵם עִמָּךְ וְנִחַלְתָּךְ

יש לציין לדברי הגר"ז (אגרות המעשה פ"ה) וז"ל "והנה המשכת וירידת הנפש האלקית לעוה"ז להתלבש בגוף האדם נמשכה מבחינת פנימיות ומקור הדיבור, הוא הבל העליון, המרומז באות ה"א תתאה כנ"ל, וכמ"ש ויפה באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה, ומאן דנפח וכו' כצ"ח"ש כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, פי' כמו חבל ענ"מ שראשו א' קשור למעלה וקצהו למטה".

◀◀◀◀◀◀◀◀◀◀ פִּיךְ בָּנִיד ▶▶▶▶▶▶▶▶▶▶▶▶

ל'תורה.

כא. ספר הפליאה (ד"ה שאל משה למט"ט) "ויפח באפיו נשמת חיים מי שנופח משלו הוא נופח".

כב. דו"ק בלשון הגר"ז בתחלת סש"ב.

יח. שהיא ברכה שאומרים דוקא אחרי שביררנו והוצאנו כל סיג ופסולת מקומת האדם.

יט. שא"כ קצת קשה, וכי בשאר הנבראים לא נראה חכמת היוצר.

כ. וידוע ש"ישראל" ר"ת י"ש ש"שים ר'בוא א'ותיות

סימן ט

מתי נהיינו ל'עם הנבחר'?

אֲשֶׁר בְּחִרְתָּ בָּהֶם מִכָּל הָאֲמוֹת

באמת יש להבהיר ענין זה קצת יותר.

כתב המג"א (ס 3) כג בשם הארז"ל וז"ל "איתא בכוונות ובכתבים, והזכירות הללו הם מ"ע, לכן, כשיאמר ויבנו בחרת" יזכור מ"ת, "וקרבתנו" מעמד הר סיני, ... עכ"ל". הרי שה"אתה בחרתנו" היה במעמד הר סיני. וכן מבואר בפוסקים שהמעם שלא אומרים "אתה בחרתנו" ו"אשר בחר בנו מכל עם" בתפילות שבת כמו שאומרים ביו"ט, הוא משום שה"בחירה" של העם היהודי היה בשעת מ"ת, ושבת ניתנה כבר במרה עוד לפני מתן תורה [פ', שכשקבלנו את השבת, עדיין לא היינו "נבחרים"], וכן כתב בספר אבודרהם (מערכי של שבת ד"ה ומקדש) וז"ל "המעם שאין אומרים בשבת אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון כמו בימים טובים לפי שבמרה נצמזו על השבת שנאמר (שמות טו, כה) שם שם לו

חוק ומשפט ושם נסוהו ואמרו ז"ל שבת ודינין במרה
אפקוד. ועדיין לא בחר בהם הקדוש ברוך הוא עד שנתן
להם התורה אבל כשנצטוו על ימים טובים כבר נתן להם
התורה ובחר בהם ולכך אין אומרים בשבת אשר בחר
בנו כ"י."

ויש להקשות על הגר"א (בסדור שם יתקן) שכתב ש"אתה בחרתנו" היה בשעת "ציאת מצרים, ואם כבר מציאת מצרים היינו "נבחרים לעם" א"כ נראה שסותר את דברי הפוסקים הנ"ל.

אולם כד נענין בדברי ה"י (א"ח ס"י דע"א) מדויק הימב
 פשר הענין, וז"ל "מעם שאין אנו אומרים בקידוש "אשר
 בחר בנו" לפי ששבת ניתן במרה ועדיין לא בחר בנו
 לגמרי" עד אחר נתינת התורה. נמצא בהדיא
 ש"תחילת" בחירת ישראל היה ביצ"מ ו"גמרו" היה
 בשעת מתן תורה.

סימן י

בקשר שבין מצות פרו ורבו למצות ולמדתם לבנכם

למלאכי השרת". וקצת מעיזו לשון השו"ע (אבהע"ה כ"ה ע"ג)
 לקיים מצות בוראו ברביה ושיחיו לו בנים
 ועוסקים בתורה ומקיימי מצות בישראל" הרי שהבנים ענין
 העסק התורה וקיום התורה של הבנים, לעצם מצות
 פ"ד כה

אולם כל זה עדיין צריך קצת הרחבה להבינו על בוריו, שהרי זה פשוט שמצות "פרו ורבו" קאי על המצוה

וְעַל כֵּיוֹן הַעוֹלָם וְעַל כֵּיוֹן הַתּוֹרָה בָּא לָנוּ מִפְּנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ שְׁנֵי צוּרוֹת. בְּתַבְרֵת בְּתוֹרָתוֹ "פָּדוּ וְרַבּוֹ", וּבְתַבְרֵת בְּתוֹרָתוֹ "וְלִמְדֵתֶם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם". וְהַכֹּנֶה בְּשֵׁמִיהֶן אַחַת

מצאנו לזה קצת מקור, והוא בספר החינוך במעם מצות פרו ורבו שכתב "מצוה גדולה, שבסיבתה מתקיימות כל המצוות בעולם, כי לב"א ניתנו ולא

[illegible]

שהעוסק במצוה פטור מן המצוה וכל שכן בתלמוד
 "תורה". והרבה קולמוסים נשתברו לבאר דבריו שהרי יש
 לכל מדינה דמרא שלא אומרים הלכל של "עוסק במצוה
 פטור מן המצוה" בעוסק במצות תלמוד תורה, א"כ למה
 ואומרים כן לדחות מצות פרו ורבו. אולם להנ"ל קצת
 יותר מוסק ("ע"ד הדרוש) שהרי העוסק בתלמוד תורה"
 בעצם עוסק בעניני הפנימי של מצות "פרו ורבו".

כג. וכך מובא בשו"ע הגר"ז (או"ח ס ד).

כד. וע' ספר דרך פיקודך (מ"ע א, ע' כ' צדפו"י).

כה. עוד יש לציין בדרך אפשר, לדברי הרמב"ם התמוהים (טו' לטו' כ') "ואם היה עוסק בתורה וטרוד בה והיה מתיירא מלישא אשה כדי שלא יטרד במזונות בעבור אשתו ויבטל מן התורה, הרי זה מותר להתאחר,

גוף החומרי, הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם".
הרי שמהות ההבדלה של ישראל מאומות העולם היה
גופא בגופים שלהם, נמצא ש"ולמדתם" - שהוא עיקר
ענינו של "ובנו בחרת" כח - הוא חלק בלתי נפרד ממצות
"פרו ורבו" העוסק בחלק הגופני של הילד כט.

[ג] הזכרנו למעלה שהקרא של "לא תהו בראה
לשבת יצרה" מקביל ללשון הקרא (בראשית ב ז), שלפני
"קיום" העולם, היה מצבו של העולם "תהו". ובחז"ל
מצאנו (סנהדרין יז. עבודה זרה טז). שהמצב של "תהו" נמשך
אלפיים שנה, עד שהתחיל "אלפים תורה". א"כ
כשהפסוק בענין "פרו ורבו" כותב מפורש שהוא מפקיע
"תהו" [לא תהו בראה כו'], ע"כ ש"פרו ורבו" מכיל
בתוכו את התוכן של ה"ולמדתם" של ה"אלפים תורה".
יותר מזה מצאנו בוהר הקדוש (מקוץ וזהר ט' מה פג). וז"ל
"אתמר הכא [פרו ורבו] ומלאו את הארץ, הדא הוא
דכתיב מלא כל הארץ כבוד", הרי שתוכנו של מצות
פרו ורבו הוא למלא את העולם עם כבוד ה',
לאשתמורעא אלהותך".

הרי שנתבאר לנו ג' דרכים איך מצות "פרו ורבו"
ומצות "ולמדתם אותם לבניכם" משולבים זה בזה. [א]
שהאופן שמקיימים מצות פרו ורבו משפיע בצורה ישירה
על איכות הילד והשתייכותו העתידי לתורה ומצוות. [ב]
עצם הגוף של הישראל, שהיא תוצאה ישירה ממצות פרו
ורבו, גם היא שייכת ביותר ל"ולמדתם אותם לבניכם".
[ג] תוכן הפנימי של מצות פרו ורבו היא להפקיע "תהו",
ו"תהו" וריקנות הגשמי, נתקן ע"י ילדים גשמיים, אבל
ה"תהו" וריקנות מהרוחניות, נתקן ע"י ילדים מקיימי
ולומדי התורה. ל

להוליד בנים כפשוטו בגשמייות, כדרך העולם - וכמו
שכתוב (בראשית א כח) "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה
- א"כ איך מתבטא סוגית "ולמדתם" בשעת קיום "פרו
ורבו". ויש לבאר ענין זה בכמה אופנים.

[א] מבואר בדברי הרמב"ן (אגרת הקדוש פ"ה) שאיכות
ההכרה לילדינו בבוא עולם, תלוי באופי הרוחניות
שלהם שנקבע כבר בתחילת יצירתם הגשמי. וכפי אופי
התחלתם, כבונים הגשמי, כך אופי תכונת נשמתם
בהמשך התפתחותם וגדלותם. וכן מודגש ברמב"ן וז"ל
"ואחר שהודענוך כל זה, דע כי בהיות החומר של אדם,
וטבעו, סבת היותו רע או טוב, מצד תכונת המזון ...
ונמצא חיבורו, סבת קדושת השם או חלולו, כפי הבנים
שיוולד כ', צוה אותנו על זה, והזהירנו, ואמר כי נצטרך
לקדש עצמנו ... כאשר באה הקבלה בפסוק (ויקרא טו ג)
והורתם את בני ישראל מטומאתם, ומפני שזו היא סבה
להוליד אדם בנים צדיקים מקדשים שם שמים [או]
רשעים מחללים שם שמים" כ'. פ' שמאחר שעיקר
קידוש השם בעולם נקבע כפי אופי ההתנהגות הרוחנית
של ישראל, ודבקות בתורה, לכן חובה עלינו לדאוג
שהילדים יצאו מתחילת התגלותם, גם בגשמייותם, על
צד היותו טוב, בקדושה וטהרה. הרי בהדיא שהחיות של
"ולמדתם" מושפע בצורה ישירה מהאופי של קיום מצות
"פרו ורבו".

[ב] מצאנו שעם ישראל נהיו העם הנבחר, שנבחרו
לחיות האמצעיים שע"י עבודתם יתגלה "אלהותך"
בעולם, שלא היה זה רק מחמת איכותם הרוחני של
הנשמה שבהם בלבד, אלא גם קומתם הגשמי עצמו ג"כ
מופלא ומרומם משל האומות העולם. וכן איתא בכתבי
הגר"א (ספ"ד פמ"ט) וז"ל "ובנו בחרת מכל עם ולשון, הוא

בין בן

שלה"ק (מס' שנוטות מהג) בשם התולעת יעקב (דף נח) בענין
"לכם" בשבועות. וע"ע מהר"ל בספר נתיבות עולם (ריש
נתיב התורה) שג"כ מבאר איך הגוף יכול להזדקק ע"י דביקותו
לתורה.

ל. עוד מצאנו בחז"ל קשר בין 'תורה' ל'נישואין'. איתא
בגמרא (נדרים ו:ו) "ואמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הנהנה
מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות שנאמר
(ויקרא כג) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול
אומרים הודו את ה' צבאות ואם משמחו מה שכרו אמר

כו. וכמבואר בגמ' (יומא פו). שקידוש השם הוא
כשאומרים על האדם "אשרי אביו שלמדו תורה".

כז. וע"ע בספ"ב (סוף פג).

כח. וכמו שביארנו בענין "אתה בחרתנו" בשעת "מתן
תורה" דוקא.

כט. עוד יש הרבה מה להאריך כמה שה"גוף" משתתף
בגילויי הרוחניות של קומת האדם, וע"ע בדברי הגר"א
(ס"ד נגד, ד"ה וע"ד נתיב ונשג) וע' "חיד"א (זכ דוד פ"א) בשם

סימן יא

בקשר שבין תורה לקיום העולם

הרי לפי דברי הנפה"ח יתכן ציור של ביטול וחורבן העולמות ע"י הפסק של לימוד תורה מבני ישראל.

שמעתי פעם ממו"ר זצוק"ל ליישב הקושיא מהע"ח והוא שההבטחה שיהיה קיום תמידי היא גופא הבטחה שלעולם יהיה מישוהו שילמד תורה.

והוספתי לענ"ד שזה גם מונח בתשובה של תוס' שהעובדא ש"כבר קבלו" מחייב [מחמת אותו ההבטחה של לא ימוש דברי תורה מישראל] שלעולם יהיה מי שילמד תורה. וממילא לעולם יהיה קיום.

יש להוסיף בענין מה שהזכרנו מהע"ח, שיש ב' סוגי שפע. יש 'חיות העולמות' ויש 'תוספת שפע' לעולמות. ההבטחה שהזכרנו מהע"ח אינו אלא על ה'חיות' עצמו, ולא על התוספת שפע לעולמות. וא"כ השקו"ט של האומות אינו אם תמיד היה תורה בעולם, שהרי ע"ז יש הבטחה, והראיה הוא מעצם זה שהעולם עומד, [וכמו שמבואר בשאלה של תוס'], אלא השאלה הוא אם ואיך 'קיימו' את התורה [וכמדויק בלשון הגמרא], והנפ"מ הוא לגבי 'תוספת שפע' שמגיע לעולם בזכות העבודה של כלל ישראל. לזה אומרת הגמרא שהיה מקום להביא את השמים וארץ כעדים שהרי הם מקבלי השפע, וצינורי השפע. וע"ז אומרת הגמרא שהם נוגעים בעדותם.

בענין השאלה השניה הנ"ל ביאר הגאון ר' יואל קלופט זצ"ל בסוף ימיו ע"פ הרו"ח (ו 6) ז"ל "ידוע מה שכתוב (יחזקאל נב כה), אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת. וזהו לא אך על קבלת התורה כי

כי לא לתהו בראת כי אם לשבת

ז"ל הנפש החיים (בשער ד' פי"א וכן בפ"י ופכ"ה ופכ"ו ובשער פ' פט"ו בזה"ש) וז"ל "והאמת בלתי שום ספק כלל, שאם היה העולם כולו מקצה עד קצהו פנוי ח"ו אף רגע אחת ממש מהעסק והתבוננות שלנו בתורה, כרגע היו נחרבים כל העולמות עליונים ותחתונים והיו לאפס ותהו חס ושלו, וכן שפעת אורם או מיעוטו ח"ו, הכל רק כפי ענין ורוב עסקנו בה".

[א] בגמרא (עבודה זרה ג.) יש מושא ומתן בין הקב"ה לאומות העולם להוכיח שישאר "קיימו את התורה כולה". הקב"ה אמר ששמים וארץ יעידו, והאומות טענו ששמים וארץ הם נוגעים בעדות שהרי נאמר "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת" לכן אינם יכולים להעיד. ומקשה התוס' (ד"ה נוגעים) "וא"ת והרי ראיה גדולה שקיימו שהרי שמים וארץ קיימים הם ... ועוד י"ל שהם קיימים ממה ש'קבלו' כדאמר 'אם ישראל מקבלים'. הרי בהדיא שיתכן שהגם שלא מקיימים את התורה, ומצד זה היה מקום להחריב את העולם, אעפ"כ מאחר ו"פעם" קבלו בעבר, זכות זה יעמוד להם לנצח. וקשה שא"כ מבואר ש"קבלת התורה" של פעם מספיק גם להיום, א"כ איך יתכן דברי הנפש החיים שהעולם יחרב אם כלל ישראל תמתקם מהתורה לרגע אחד.

[ב] עוד שאלה שנתחבטו בה האחרונים היא שהרי מבואר בע"ח (פ"א פ"ז) שיש בהנהגה העליונה מהלך שנקרא "תמידי" שמבטח שלא יתבטלו העולמות ח"ו.

פירוש פסוק

תורה. ועל כן יש בנשואים ה' קולות כנגד ה' קולות שניתנה בהם תורה. ולכן זוכה לתורה מדה כנגד מדה". איתא בקרא (יחזקאל י"ז) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם לְקִרְיַת הָאֱלֹהִים מִן הַמִּצְבֵּה וַיִּתְּצֻבּוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר פֶּרֶשׁ"י "מגיד שהשיכנה יצאה לקראתם, כחתן היוצא לקראת כלה, וזהו שנאמר (דברים נב ג) ה' מסיני בא, ולא נאמר לסיני בא".

רבי יהושע בן לוי זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות שנאמר (שמות י"ט) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקל שופר וגו' ויהי קול השפר וגו' והאלהים יענו בקול. וכתב אבודרהם (נכנס יסודין ופיוסין) "והטעם בזה כי המחזיק יד החתן ומשמחו שעוסק במצות פריה ורביה שממנו יצאו מקיימי התורה וזו היא כוונת הנשואין להוליד בנים ולגדלם לתלמוד

היה שיחזור לתוהו ובוהו היינו שיתבטל עולם העשיה אבל לא מה שלמעלה". וא"כ השאלה לא מתחילה בכלל שהתבטחה היא על עולם הבריאה, והסכנה היא לעולם העשיה. ובגליון הנפש החיים של הגאון הנ"ל צויין ג"כ לשם משמואל (ספר מנצח על שנוטות דף ע"ה ד"ה ונראה) בשם אביו האבני נור וז"ל "אהא ד'ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו' ולא אמר ל'אפס ואין' כי 'תוהו ובוהו' נמי בריאה הוא ...".

אם אף אם היה חס ושלוש כל העולם כולו בטלים כרגע מלמוד התורה היה העולם חוזר לתוהו ובוהו. ואמר (שם פס.) ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי ויכולו השמים והארץ וגו'. תנאי התנה הקב"ה וכו' ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. וידוע כי תוהו ובוהו אינו כליון גמור לכל הבריאה. כי תוהו ובוהו היה אחר הבריאה כמו שכתוב (בראשית א, 5), והארץ היתה תוהו ובוהו וכבר היתה ארץ וזהו אחר הבריאה קודם עשיה. והיינו מפרשים כי התנאי

סימן יב

בקשר שבין 'בנים' ל'תלמידים' בענין 'בני תשע מידות'

... והענין כי בנים נק' מצד הגופים ותלמידים נק' בנים מצד החכמה שהוליד להם ... ומכאן כמה כח הדיבור שמוליד בנים רוחנים ... ובהן ילחם באהבה עם הת"ח ... והוא המלחמה של רחימו כמו יורה כחץ אל האשה, והמלחמה נק' בזיווג ... ולכן צריכין חברים ללמוד יחד באהבה גדולה ... גם בלא דעת כו' כמו בני שנואה". הרי שאותם התכונות של בני ט' מדות המבוארים בגמרא (נדרים כ:) לגבי התהוות הילדים בגשמיים, קיימים גם בחולדת הרוחניות של התלמידים [וכ"ש של הבנים, בלמדם תורה] לא. ע"ע דברי מו"ר זצוק"ל בספר עיני ישראל (ת"פ ע' תקנו).

כְּדִי שֶׁנִּתְּנָה אֲנִיחָנוּ וְצִיָּאֲנֵינוּ וְצִיָּאֲנֵי כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל יוֹדְעֵי שְׂמֵךְ וְלִוְדֵי תוֹרָתְךָ

אגב: יש לציין לנקודה חשובה ביותר שנמצא בכתבי הגר"א (תק"ו מז, 6), איתא בתהלים (קמ ג) "הִנֵּה נִחַלְתָּ ה' בְּנִים שָׂכָר פְּרֵי הַכֶּסֶן ... אֲשֶׁרִי הִנָּכַר אֲשֶׁר מָלֵא אֶת אֲשָׁפְתוֹ מֵהֶם לֹא יִבְשׁוּ בִי יַדְרֹו אֶת אוֹיְבִים בְּשִׁעָרִי. ואיתא ע"ז בתק"ו (ת"פ כה מז.) "עַל אֲלֵין טַפִּין אַתְמָר אֲשֶׁרִי הִנָּכַר אֲשֶׁר מָלֵא אֶת אֲשָׁפְתוֹ מֵהֶם וְגוֹמַר, אֶת אוֹיְבִים בִּשְׁעָרִי, דִּאִהוּ תִרְעָא דְצִדִּיק, אוֹת בְּרִית קִדְשִׁי, דְעֵלָּה אַתְמָר, זֶה הַשְׁעָר לִי צִדִּיקִים יִכְאוּ בוֹ". וכתב שם בגר"א "דפשמא דקרא נאמר על בניו ... ומדרשו על התלמידים

בְּרֵךְ בְּנֵיךְ

להסביר הענין ע"פ המשך חכמה (ויאל כה יב) וז"ל "דע דהנפש של האדם הוא שכל נבדל, רק שלא נשתלם עד בואו לעולם, ואז נעשה מנבדל, מחובר להמין, ואחרי הפרד החומר, אז דבוק לנפש זולתו במה שהשתלם ממנו, וזה אינו מובן למי שדבוק בחומר, ולכן מצאנו בגמ' (בבא קמא ק"א:) כד שכיבנא ר' אושעיא נפיק לוותי דמתריצנא מתני' כותי' הרי דהנפשות דבוקות ומיוחסות זה לזה, במה שנשתלמה אחת מחברתה". ועומק ענין זה מובן ע"פ דברי הגר"א הנ"ל, שהרב מוליד קומת השכל של התלמיד.

לא. קצת מענין לענין, רואים כמה קשור נפש התלמיד עם נפש הרב, עד כדי כך שבעולם האמת, יתקשר שוב עם רבו, שימשיך לעלותו מעלה מעלה. כתב בספר חסידים (מנו) "כשמת התלמיד, ועסק בהלכות שמועות רבו, יצא רבו לקראתו, ואמר רבינא, כי שכיבנא נפק ר' חייה ור' אושעיא לאנפאי, לפי שמפרש שמועותיהם, ומתריצין" ועוד שם (תקנו) "וכל צדיק שמפרש דברי צדיק אחר, כגון אמורא שמפרש דברי תנא, או דברי אמורא שהיה לפניו, כשמת יוצא התנא כנגדו לקבלו בסבר פנים יפות וללכת עמו ולבקש מן המלאכים להקל עליו ולהעמידו לפני הקב"ה לדבר עליו טובות". ואפשר

סימן יג

תוספת שפע להורים ע"י ילדיהם

וזכותו ... וזה רמזו אותם רז"ל במתק לשונם, בא זכר לעולם בא כר לעולם ובא ככרו עמו, וזהו שאמרו ז"ל אל תקרי בניך אלא בוניך, ר"ל בניך הם הבונים אותך ועושים לך בנין ...וזה הדבר הוא מנוסה אצל כל באי שולם כולם" עכ"ל.

ממילא מובן שהצלחת ה'אני' תלוי במידה מרובה בהצלחת הבנים^{לב}.

לְתַבְּלִית שְׁהִם 'וְאֵנִי' בָּלָנוּ יַעֲסֻקוּ בְּתוֹרַתְךָ הַקְדוֹשָׁה
דִּיקְנוּ שִׁישׁ תּוֹסַפַּת שִׁפְעַת גַּם ל'אֵנִי' בּוֹכוֹת הַיְלָדִים.

יש לציין לדברי הכרם שלמה (ע"מ ש"ס פ"ב) וז"ל "עת
דודים לגלות סוד אשר הוא הרגשתו בתחונתו אצל בני
אדם, כי כל זמן שמזויעים ומולידים בן אחד, מוכרח הוא
שמביא עמו, פ" עם הילד, לצורך אביו ולצורך אמו, דבר
אשר לא היה להם עד עתה, והוא או דבר של עושר,
או דבר של חכמת התורה ועבודה ביראת ה', כל א' כפי

סימן יד

אהבת תורה

אף שיש פנאי ללמוד לכך נאמר והנית וגו' לומר שחייב אדם ללמוד תורה יום ולילה ... ונקט התנא הא דאין לתלמוד תורה שיעור למטה להורות שצריך האדם מאד מאד לחבב את התורה דבכל תיבה ותיבה שלמד בה הוא מצוה בפ"ע והראיה שיוצא בתיבה אחת מצוה לימוד התורהלשהיא שקולה נגד כל המצוות".

כתב אבי הישיבות, הגר"ח מולאזין, בספרו רוח חיים (פסוק 1 ט) וז"ל "טוב לי תורת פוך, רצה לומר כי כל מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש הכל יצא מפי הקב"ה לזמשה

לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַנֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי
תַּלְמוּד תּוֹרַתָּה בְּאַהֲבָה

בדאי שההשתדלות הראשונה להשיג אהבת תורה היא ע"י שמתפללים עליו, אבל איזה דרכים מצאנו כרבותינו מוסרי התורה בדרכי השגת מעלה גדולה זו. מצאתי בזה כמה נסודות ל:

[א] אִתָּא בַּגְרָא (שְׁמַת אֲלִיָּהוּ פֶּסַח ה' א') וְזו"ל "וְהָא דְּכַתִּיב וְהָגִית כּו' כִּיּוֹן שִׁיּוּצָא בְּתִיבָה אַחַת הִיּוֹן דְּאִילּוּ לֹא הוּי כְּתִיב וְהָגִית ה"א שְׂאִינוּ צְרִיךְ אֲלֵא תִיבָה א' וְלֹא יוֹתֵר

פֿירד פֿניד

מובנים לכל בני אדם, אע"ג שאין כל האדם שוין בטבעו, וזה אוהב דבר זה יותר, וזה אוהב דבר זה ביותר, אבל מ"מ הכל מבינין סוג אהבה של כל דבר, משא"כ אהבת התורה לישראל, מה שמתקשר ההוגה בה באהבה ושוגה בה. וכן אהבת הכלבאת לאוה"ע השוגים בה, מה שהוא משקוץ ומתועב בעיני האדם שאין לו אהבה זו, המה דברים נפלאים, ומזה יש להבין ולהשכיל, כי דבר רוחני יצוץ בהמה, היינו אוריינתא וישראל כולא חד. מש"ה בהגות ישראל בתורה, מתקשר בה כמו בן המתקשר באמו בשעה שמדבר בה, וכן רוח הכלב עם אוה"ע השוגים בה. וה"ק, בשכר שחביבה תורה לישראל באותו אופן נעלה שאינו מושכל לדעת אנושי כמו אהבת כלבאתא כ"ו.

לב. יש להוסיף שזה גם ענינו של 'תלמידי יותר מכולם' (מענין ז. י.), וע' מהר"ל (דרך חיים אבות ו ז) בענין 'דקדוק חבירים'.

ע"ע בשיעורי מו"ר זצוק"ל (אזכרות חיים שער המושין פ"א) בענין הגדלת הנה"י של או"א ע"י הולדת הז"א.

לד. קודם, אציין להקדמה קצרה בהגדרת 'אהבת תורה' בבמה היא משונה מכל 'אהבה' אחרת 'כי דבר רוחני יצוק בבהמה', והוא מדברי הנצי"ב מולאזין (האסד דבר י' ט"א ע"ג כ"ה) ו"ל' מ'מצאנו מאמר תמוה (נמס' ר"ס ד.) נצבה שגל לימין (תהלים מה י'), בשכר שחיבהה תורה לישראל ככללתא לאוה"ע, זכיתם לכתם אופיר. והמשל תמוה, והענין, דמשונה אהבת שני הדברים הללו, שאינו מושג למי שאינו שקוע באהבה זו, ולא כמו כל אהבה שהמה

את האדם למהלכי התורה וגילוייו.

[ג] עוד מהלך מציאנו על דרך הפסוק "אוהבי ה' שנאו רע" (משלים 15 י). כתב גדול הראשי ישיבות מרן רבי ברוך בער זצ"ל (נרצח שמואל קידושין סי' כז) וז"ל "באמור דוד המע"ה שקר שנאתי ואתעבה תורתך אהבת, ביאור הדבר שאי אפשר להגיע לאהבת תורה כי אם ע"י שנאת השקר אז יש לישראל להגיע לאהוב את תורה"ק ועיי' בשער השלישי בס' הישר לרבינו תם בראש הפרק וז"ל ... כי לא תחסר האהבה מפני הלב הרע בלבד, אלא מפני לימוד חכמות רעות ויתחדשו בלב ענינים רעים אשר ישחיתו מוצא האהבה וישוב מקורה מקור משחת ומעין נרפשי" לו' לז

[ד] כתוב בפסוק (משלי 6 כב) "... וְכִסְיִים יִשְׁנֹאוּ דָעַת" ובהמשך (משלי 6 כג) "... אוֹדֵעָה דְבָרֵי אֶתְקֶם". פי' הגר"א "וכסילים ... שאינם חפצין לטרוח ולידע את התורה הן נקראים כסילים כי הכסיל הוא היפוך היודע ... הכסילים אשר ישנאו התורה מפני חסרון הבנה להן אומר אודיע דברי אתכם ותראו מתיקותיה ותאהבו אותה". הרי שע"י הבנת התורה הוא יהנה ממנה מאוד לח.

מסיני, וכן גם עתה כל מה שהאדם לומד למטה, ועל ידי זה הלא יגיע לאדם אהבת התורה, וזהו שכתוב תורת פיך". הרי שאדם שיודע ומרגיש בשעת לימודו שכל דבריו וחידושיו הכל יצא מפי עליון, יגיע לדרגת "אהבת תורה".

[ב] כתב החזון איש (קיצוץ אגרות 6 יד) "רב הרגלי לערוך את החיים בודאות גמורה של י"ג העיקרים שעם ישראל עליהם נטעו, הקנו לי אהבת התורה בלי מצרים". ואפשר להסביר את דבריו, שהרי הכח בנפש האדם שמחברו עם התורה היא 'אמונה', ולא לחינם נפתח מעמד הר סיני עם קביעת העובדא בנפש כל אחד מישראל ש"אנכי השם אלךך כו". ומאחר שעיקר ענינו של אמונה היא רק בהבנת מהלכי ההנהגה בבריאה (רמ"ק אור נעדר ח"צ פ"ה) לד, וזה נקרא "שמותיו" ית' - לפי מעשי אני נקרא במדרש (שמות ג 1) - וכל התורה היא בעצם ביטוי של "שמותיו ית'" לה, וכ"כ בספר שערי אורה (שער 6) "כי עיקר האמונה ויסוד היחוד הוא להבין שמותיו". הגם שאין עיקר עסקינו בתחילת לימודינו, בהמצאת גילוי דרכיו מתוך תורתנו הקדושה, אכן מאחר שהאמונה והתורה אחד היא, בודאי הקנין באמונה היא מה שיחבר

סימן טו

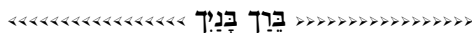
תפלה על יראת שמים

לפי האמת מציאנו עוד מקומות שמתפללים על יראת שמים כגון נוסח התפלה "ויחד לבינו לאהבה וליראה את שמך".

וכן בתפלת רב (נדרות 10): מ "חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים" "ותן בלבינו אהבתו ויראתו" מא.

וְהָאֵל עֵינֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ וְנִדְבֵק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ

יש להקשות איך אפשר להתפלל על "יראת שמים" הלא "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (נדרות לג: מגילה כה: נדה 10: לט).

לז. ע"ע ארחות צדיקים (שער השנאה).
לח. וכדאי לראות שם כל דברי הגר"א.
לט. [ע' שפתי חכמים (לך לך פ' טו)].
מ. שיש אומרים אותו בשבת מברכים החודש.
מא. ע' רש"י (שבת קט: ד"ה וצני רחמי) וז"ל "בקש רחמים שלא ישלוט בך יצר הרע".

לד. ע' מש"כ בקונטרס 'אני מאמין' (שיקד 6) להוכיח שיתכן שגם דעת הגר"א (כפר ראש אה 8) כן, ומר"ר צוק"ל הסכים שיתכן שזה פשט בגר"א.
לה. כמבואר ברמב"ן (הק' לספ' נדרים), ובזהר (נדרים מקומות) ובגמרא (נדרות כה:).
לו. ע' פחד יצחק (אגרות וכתבים 15) שבפרט בזמנינו שאנחנו בזמן מלחמה אין ב' אפשריות, או להרוג או ליהרג, ושבתקופת העקב "שהעקב מוכרח לדרוס על מה שהוא".

[ב] החזון איש (א"ח ע' רנח: ד"ה דברים) כותב שמה

שנעשה ע"י 'תפלה' לא נקרא 'ידי שמים' ע"ש דבריו הנפלאים מג.

[ג] ע"ע מהרש"א (ברכות ג.) שכתב לחלק בין יראת

העונש ליראת הרוממות, ע"ש.

יש על זה כמה ישובים באחרונים:

[א] במהרש"א (ברכות י. נחל"א ג) איתא שמכיון ש"בדרך

שארם רוצה לילך מוליכין אותו" ממילא הרוצה ללכת בדרך של יראת שמים ומתפלל ע"ז ודאי שמהני לו תפלתו מב.

סימן טז

הקשר בין המצב של "לפניך" - פי' לפני ה' - ו"יראתך"

יש לו יראת שמים".

וביאור הענין בקצרה הוא שהרי מכואר בגמרא (ברכות

ג: מנילה כה. נדה טז:) ש"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים"

והביאור בעומקו הוא שע"י יראת שמים אפשר להפקיע

את ה"חוץ", נמצא שמי שחי ברקע של "יראת שמים",

חי ברקע של "הכל בידי שמים כפשוטו" וזה מה שנקרא

בלשון הקדמונים "יראת חמא" [ואין הכוונה ליראת

העונש], והוא, שמאחר שעומד לפני ה', "נוכח" תמיד,

ממילא הוא חי ברקע של "הכל בידי שמים" ולא יתכן

מציאות של חמא במצב כזה.

כמו שהתפלל אברהם אבינו "לו [ישמעאל] יתה לפניך", ופ"ש רבותינו זכרונם לברכה, "קראתך"

יש לציין לדברי מהר"ל (נתיב המורה פ"ה) וז"ל "כי יראת

חמא מעמידו על הדרך נוכח ה' מבלי נמיה ימין ושמאל

עד שדרכו נוכח השם יתברך. וזה נקרא פרשת דרכים,

אשר כל פרשת דרכים הדרך ההוא מביאו אל תכלית

הליכתו שאין לו הסרה כלל, ואין להקדוש ברוך הוא

בעולמו רק יראת שמים. כי אף שאינו בעל עבירה רק

שואין לו יראת שמים, לא נקרא פרשת דרכים, שאין

הדרך מביאו לגמרי להיות עם השם יתברך רק כאשר

סימן יז

לא נפסק תורה אחרי ג' דורות

[ב] ועוד, שגם אחרי ש'הובטח', עדיין צריך להתפלל

שלא 'יגרום החמא' מה, שה"חמא" יכול לבטל ההבטחה

של "אין תורה פוסקת" מו.

ש'יהא ירעי וירעי עד עולם ירע ב'ש'

יש להעיר שהרי מצאנו שגם אחרי ג' דורות של

לומדי תורה, נפסק החבל ר"ל. ויש לזה כמה הסברים.

[א] ע' בספר חסידים (קט) שכתב שאם רואים שאכן

נפסק תורה מדורותיו, כנראה שהיה חסרון באיכות

קדושת הזיווג מד.

ברך ב'ניך

מה. ע' בגמרא (ברכות ד. סנהדרין טז:).

מו. וכמו שכתב החזו"א (שעשית יח ד) בענין ההבטחה של

"וציויתי את ברכתך", ועוד דוגמאות שאכמ"ל.

מב. וכ"כ מהרש"א (שבת קט: נחל"א ג).

מג. כדאי לציין שהאגר"מ (א"ח ס"ד מ יג) חולק על החזון

איש, וסובר שגם הנעשה ע"י תפלה נקרא 'ידי שמים'.

מד. ע"ע מש"כ לקמן.

מז. ע' מש"כ בביאורנו 'ברית יצחק' על זוהרי מילה.

מח. ומוסיף שבזה מובן הרמ"א (זו"ר שמג א) שיש לעשות תשובה על עבירות שנעשה בקטנותו. וכן יש סיפור מהאר"י שאמר למהר"ח לעשות תשובה.

מט. ע"ע רע"א (ש"מ קמא מג) בקשר שבין 'ברית' ו'תורה'.

ע"ע מו"כ בחובות הלבבות (שער חשבון הנפש פ"ג חשבון
כט).

ויש לציין שגם הנג"א עמד על קושיא זו וז"ל הספר
קול אליהו (פרשת וילך כט ט) גג "בפסוק (שם כט ט) ורחל היתה
יפת תואר ויפת מראה. הנה שלמה המלך ע"ה אמר
בסוף משלי' (לג ז), שקר החן והבל היופי אשה יראת ה'
היא תתהלל, ובאמת מצינו גבי האמהות אשר נשתבחו
בחן ויופי וגם ברכקה כתיב (נחמיה כד טז) והנערה טובת
מראה מאד, וצ"ל דהפ' בפסוק כך הוא שקר החן והבל

סימן כ

להתפלל על אשה כשרה

כתב הספר חסידים (קט) "יתחנן אדם על עצמו ועל זורעו ועל זרע זורעו 'בכל יום' לזווגם בזווג יראת שמים עם תורה וגמ'ח". (וכן כתב הספר חסידים (דמג) "וכן

וּתְזַמִּין לָהֶם זִוּגִים תְּנוּגִים מְזֻזָּע תִּלְמִידֵי תַּכְבִּים

וביותר ארוכה כתב הספר חסידים (תנ"ך) וז"ל "צימנו
אנו רואים בני אדם שלוקחים נשים שאינן צדקניות
והולידו בנים שאינם מהווננים או בלא תורה, כדוגמת
קרובי אשתו, היו בניו, וכן מצינו אותן שמן הדין היה
להם להיות ת"ח ויראי שמים שאבותיו יותר משלשה היו

פּוֹד פּוֹנִיד

נד. ע' מש"כ במק"א בארוכה בחובת ההשתדלות בענין השידוכים.

יתפלל על בניו ועל בנותיו שישיאם על פרקם ושיהיו
בהצלחה טוב וחיים טובים עם נשותיהם ובנותיו עם
בעליהן והוא עם אשתו".

סימן כא

רגל רביעי שבמרכבה

פחותה מד".

ובעבור דוד עקד רגל רביעי במרכבה

נמצא שבכלל הג' אבות ממון ידיעה שיש גם רגל
ד' והיא דוד המלך.

וע"ע ר' בחיי (וישלם לב י) ורמב"ן (האמונה והנעמן פט"ו)
שמביאים שהיו בין הראשונים שגרסו בתפלתם "אלקי
דוד ובונה ירושלים". וכן ע' דרכי הקבלה לרבינו יצחק
דמן עכו [בעמח"ס מאירת עינים] (בתחילת ספרו) שג"כ גורס
"הוא ה' אלקי אברהם ואלקי יצחק ואלקי יעקב ואלקי
ירושלים".

הרי שמצאנו מקור לדברי השלה"ק שמחבר דוד עם
הג' אבות להשלים את המרכבה.

איתא במדרש (בראשית רבה מז ו וצדד מקומות במדרשים)
שה"אבות הן הן המרכבה" וידע ש"אין קורין אבות אלא
לשלשה" (ברכות טו:). ויש לציין לדברי ר' בחיי (בספרו שולחן
של ארבע) בענין השלחן וז"ל "רו"ל קראו את שמו פתורא
דתלת כרעי כדאיתא במסכת תענית (סא), ומה שלא
אמרו פתורא דארבע כרעי, כי היתה כונתם אל שלשה
האבות, וע"כ אמרו דתלת כרעי הסתירו הרביעית כמו
שהסתיר יחזקאל מקום הנשר כמו"ש (יחזקאל ח ב י) ופני נשר
לארבעתן ולא הוזכר איה מעמדו. וממנו למדו חז"ל
להסתירו ממה שאמרו בסתם האבות הן הן המרכבה
ואמרו אין קורין אבות אלא ג', וידוע שאין מרכבה

סימן כב

בענין 'כריתת ברית'

כריתת ברית להיות אוהבים זע"ז דהיינו שיוכרח להיות
אוהבו אף אם לא היה נמשך אצלו אוהבה זו אליו אח"כ
מצד השכל והדעת מ"מ מכריח א"ע לאהבה בבחינה
שלמעלה מהשכל והדעת".

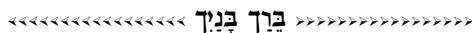
אמר לי מו"ר זצוק"ל שהגר"ז ביאר השלכת ה'ברית'
ואילו הגר"א ביאר 'איך' להגיע לאותו קשר של "ברית".

גם אמר לי מו"ר זצוק"ל שודאי יש לחטא השלכת
על איכות תוקף הברית וההבטחה, עד שלפעמים צריכים
להחזיר תוקפו, אבל ודאי שהברית תמיד מועיל, שלא
יהיה כליון, מחמת החטא.

ואני זאת כריתי אותם אפר ה'

בענין כריתת ברית כתב הגר"א (פ"ב ח ו) וז"ל "ואומר
לך מהו ענין כרית והוא אדם שיש לו אוהב כנפשו ורצה
שלא יפרש ממנו אבל א"א להיות אצלו ונותן לו דבר
שכל מזגתו ותשוקתו אלי' והן נקשרים ע"י הדבר ההוא
אע"פ שנוטל ממנו הדבר מ"מ כל מחשבתו שם הוא
ולשון ברית הוא הכמחה שע"י הדבר וודאי לא יתפרד
ממנו וזהו ענין לשון כריתה שכורת ממנו הדבוק לו ונותן
לי"נו.

הגר"ז (פ"ב ח דף ק) כתב "כידוע שענין הכריתת ברית
הוא למעלה מן השכל והדעת ע"ד ב' אוהבים שעושים

ברכות, בענין "רעים האהובים".

נו. ע"ע ר"ח (ו ח) בענין "יגע אהוב" וענין "רעים
האהובים", וע' זוה"ק (תמונה קטע): על ברכה ה' דשבע

מפתח מראה מקומות

ג"ר א"ס ד א.א. . . . .
ג"ר א"ס ד ג.א.ב. . . . .
ג"ר א"ס ד לבב. . . . .
ג"ר א"ס ד נט. . . . .
ג"ר א"ס ד ז. . . . .
ג"ר א"ס ד קול אליהו ויצא כו יט
ג"ר א"ס ד שנות אליהו פאה א א
ג"ר א"ס ד תקו"ז מז. . . . .
ג"ר א"ס ד שו"ע א"ח ס ד
דרך פיקודין מ"ע א. . . . .
דרך שיחה פרשת יתרו . . . . .
הליכות שלמה פ"ד הלכה יא . . . . .
חזו"א א"ח ע' רנה: . . . . .
חזו"א ק"א א ב . . . . .
חזו"א קובץ אגרות א יד . . . . .
חזו"א קובץ אגרות א עד . . . . .
חזו"א שביעית י"ד . . . . .
חזו"א יוסף תהלות תהלים צט . . . . .
חזו"א לב דוד פ"א . . . . .
חזו"א מקדש מעט תהלים . . . . .
יערות דבש ח"ב עמ' י' . . . . .
כרם שלמה ע"ח ש"ט פ"א . . . . .
ליקוטי מהר"ח ע' כו. . . . .
לש"ם ביאורים א.ד. . . . .
לש"ם על ג"ר א"ס ד א.א. . . . .
מגן אברהם ס ב . . . . .
מהר"ל דרך חיים אבות ו ז . . . . .
מהר"ל נתיב התורה פ"א . . . . .
מהר"ל ריש נתיב התורה . . . . .
מהר"ם ש"ף סוף מס' חולין . . . . .
מהרש"א ברכות י' בחדא"ל . . . . .
מהרש"א ברכות לג. . . . .
מהרש"א שבת קנו: בחדא"ל . . . . .
משך חכמה וירא כא יב . . . . .
משנה ברורה זי' . . . . .
משנה ברורה רפח כב . . . . .
משנה ברורה תיז ד . . . . .
נפש החיים א ה . . . . .
נפש החיים ב ג . . . . .
נפש החיים בשער ד' פ"א ועוד . . . . .
נצי"ב כי תצא כג יט א . . . . .
סידור הגר"א אתה בחרתו . . . . .
ספר הזכוה ט"ו בשבט . . . . .
סש"ב אגרות פ"ה . . . . .
סש"ב ח"א סופ"ב . . . . .
סש"ב ח"א פמ"ט . . . . .
ע"ח יא.א.ב.ג. . . . .
ע"ח שאו"א פ"א . . . . .
ע"ח שער האונא לג פ"ד . . . . .
ע"ח שער הכללים ס"פ ג . . . . .
ע"ח שער המזוהין פ"א . . . . .
עניי ישראל ח"ב ע' תקנו . . . . .
פחד יצחק אגרות וכתבים צג . . . . .
פליאה ד"ה שאל משה למט"ט . . . . .
קובץ מבית לוי ינסן תשסו . . . . .
קונטרס 'אני מאמין' עיקר א . . . . .
רו"ח אבות ו ט . . . . .
רו"ח ו א . . . . .
רמ"א א"ח שמג א . . . . .
רמ"ק אור נערב ח"ב פ"א . . . . .
רע"א שו"ת קמא מב . . . . .
שו"ע אבהו"ע כה ב . . . . .
שו"ת נ"ב תנינא א"ח כד . . . . .
שלה"ק מס' שבועות מחג . . . . .
שם משמאל שבועות דף עא . . . . .
שמן ששון ע"ח שם . . . . .
שפתי חכמים לך ד יז יח . . . . .
תירא לך לך . . . . .

יבמות סג. . . . .
יומא פ. . . . .
כריתות: . . . . .
מנילה טו. . . . .
מגילה טו. . . . .
נדה טז: . . . . .
נדרים כ: . . . . .
סוטה די. . . . .
סנהדרין: . . . . .
סנהדרין צז. . . . .
סנהדרין צח: . . . . .
עבודה זרה ג ובתוס' ד"ה נוגעים . . . . .
עבודה זרה ט. . . . .
עירובין מא. . . . .
פסחים קיח. . . . .
ר"ה ד. . . . .
שבת פז. . . . .
שבת פח. . . . .
שבת צז. . . . .
שבת קלז: . . . . .
תענית ז. . . . .
תענית כה. . . . .

תרגום

תרגום מקץ מב ח . . . . .

ראשונים

אבודרהם ברכת נישואין . . . . .
אבודרהם מעריב של שבת . . . . .
אורחות חיים להרא"ש אות כו . . . . .
ב"י א"ח ס' רעא . . . . .
חזו"א חשבון הנפש ג כט . . . . .
מאירת עינים בתחילת ספרו . . . . .
ספר חסידים קלה. . . . .
ספר חסידים קנו . . . . .
ספר חסידים רמג. . . . .
ספר חסידים תנו . . . . .
ספר חסידים תקנט . . . . .
רבינו בחיי וישלח לב י' . . . . .
רבינו בחיי שולחן של ארבע. . . . .
רבינו יונה ברכות ג . . . . .
רמב"ם טו אישות ב . . . . .
רמב"ן אגרת הקדוש פ"א . . . . .
רמב"ן בהק' לפר' בראשית . . . . .
רמב"ן האמונה והבחון פט"ו . . . . .
רמב"ן הק' לספ' בראשית . . . . .
רמב"ן לך לך יז יח . . . . .
רמב"ן ס"פ ס"ה . . . . .
רש"י וירא כא ח. . . . .
רש"י לך לך יז יח . . . . .
רש"י שבת קנו: . . . . .
שו"ת מהר"ם מינץ פז . . . . .
שערי אורה שער א . . . . .
תולעת יעקב דף נח . . . . .
תוס' שבת קל . . . . .
תפלת הרמב"ן המובאת בסידור יעב"ץ . . . . .

פוסקים

בראשית א א . . . . .
בראשית א ב . . . . .
בראשית א כח . . . . .
בראשית א ב . . . . .
בראשית כד טז . . . . .
דברים לג ב . . . . .
הושע ג ב . . . . .
ואתחנן ד לה . . . . .
ויצא כט ז . . . . .
ויקרא טו לא . . . . .
וירא כא ח . . . . .
יחזקאל א י . . . . .
ירמיה ט כב כב . . . . .
ירמיה לג כה . . . . .
ירמיהו לז . . . . .
ישעיה מה יח . . . . .
ישעיה נד י . . . . .
ישעיה נח יג . . . . .
ישעיה נט כא . . . . .
יתרו יט א . . . . .
יתרו יט יז . . . . .
משלי א כב . . . . .
משלי א ד . . . . .
משלי יז ב . . . . .
משלי יח כב . . . . .
משלי יח כב . . . . .
משלי לא ל . . . . .
קהלת ז כו . . . . .
שמות טז כה . . . . .
שמות י"ט . . . . .
שמות יד . . . . .
שמות יט וברש"י . . . . .
תהלים לב ו . . . . .
תהלים מה י . . . . .
תהלים צז י . . . . .
תהלים קד כד . . . . .
תהלים קנא י . . . . .
תהלים קנז א . . . . .
תהלים קמא ו . . . . .

מדרשים

בראשית כז א . . . . .
בראשית מז ו . . . . .
שמות ג ו . . . . .
לקוט שמואל א עח . . . . .

זו"ה

לך לך צד. . . . .
קרח קעת. . . . .
תרומה קסט: . . . . .
רע"מ בהר קיא. . . . .
תיקו"ז ת"י כא מז. . . . .
תיקו"ז ת"י מה פג. . . . .

ש"ס

בבא מציעא קיד: . . . . .
בבא קמא קיא: . . . . .
ברכות ד. . . . .
ברכות ו: . . . . .
ברכות ח. . . . .
ברכות טז: . . . . .
ברכות כא. . . . .
ברכות לג: . . . . .
חגיגה יא. . . . .
יבמות סא. . . . .

אחרונים

אגרי"מ א"ח ח"ד מ יג . . . . .
אחרות צדיקים שער השנאה . . . . .
בן אש חי רב פעלים ח"א סו"י ג . . . . .
ברכת שמואל קידושין סי' כז . . . . .
ג"ר א"ס ד שו"ע יצחק . . . . .
ג"ר א"ס ד רות הנעלם ע' יא . . . . .
ג"ר א"ס ד יו"ד רסה מז . . . . .
ג"ר א"ס ד כתר ראש אות ס . . . . .

רשימת החיבורים שזכיתי להוציא לאור

קיצור הלכות תפלין (תשנ"ט) - בהסכמת הג"ר יהודה אריה הלוי דינר שליט"א.
חוקת תמיד - עמ"ס תמיד (תשס"ה) - בהסכמת ראש הישיבה הג"ר נתן צבי פינקל זצוק"ל, ועוד.
הדרך עלן - מדרוך לקניית ארבעת המינים (תשס"ה) - בהסכמת הג"ר שלמה זלמן אולמן והג"ר אשר זעליג וייס שליט"א.
עריכת השולחן - עזר לניהול ליל הסדר (תשס"ו) - כנ"ל.
במצותי חפץ מאד - מצוות הנוהגות בזמן הזה לאם ולבת [מספר המצוות הקצר] (תשס"ו).
ספר חובת הלבבות המבואר - שער התשובה (תשס"ח) - בהסכמת מו"ר ר' ישראל אליהו ויינטרויב זצוק"ל.
מצות כתיבת ספר תורה (תש"ע).
ברך בניך - על תפלת השל"ה (תש"ע) - בהסכמת הג"ר יהודה ליב וויטלער שליט"א.
ברית יצחק - עיונים בדברי חז"ל בנוגע לליל ברית מילה (תש"ע).
להחיות רוח ולב - הלכות אלמנה ויתום לא תענון (תשע"א) - בהסכמת הג"ר מאיר קסלר שליט"א.
אני מאמין - י"ג עיקרי האמונה (תשע"ג) - בהסכמת הג"ר ברוך דוב פוברסקי שליט"א.
כבוא השמ"ש - מוסר להתעוררות הלב קודם תקיעת שופר לרש"ש (תשע"ג).
פרשגן אגרתא - על אגרת הרמב"ן (תשע"ד).
ביאור על אגדות הגר"א - מס' מגילה (תשע"ה) - בהסכמת הג"ר דוד כהן שליט"א.
יקרא דחיי ודשכבי (תשע"ו)
בנסוע הארון - על 'ברוך שמה' (תשע"ז)
חיוזק מהוזה"ק פרשת המרגלים (תשע"ז)
כתבנו לחיים - על דרשת מהר"ח לסליחות - (תשע"ז)
תינוק שנשבר - בדרכי הגישה לנערים מתמודדים - (תשע"ט)
קבלת התורה ואהבת תורה - תנחומה פרשת נח - (תשע"ט)
המגיפה בתורה - (תש"פ)

ספרים וקונטרסים ממורי ורבי הגה"צ ר' ישראל אליהו ויינטרויב זצוק"ל

נר מצוה [מהר"ל] עם ביאורי רבינו 'אור הנר'
מועדי קודש ד' חלקים: תנוכה / פורים / מועדי תשרי / פסח עומר שבועות
כחמישים קונטרסים 'מתורת רבינו' [תשע"ז - תש"פ]
בסוד ישרים המבואר

שיעורי 'נפש אליהו':

תולעת יעקב - ראש השנה
גר"א ריש אד"ר
דרשת מהר"ח לסליחות
מהר"ל אגרת התשובה
ספר שערי אורה
ספר הזכות [חידושי הרי"ם]